

Opinie - Private beleggers en publieke diensten: het neoliberalisme is terug (2.11.10)

Door de financiële crisis, het socialiseren van de verliezen van de banken en de daaropvolgende economische crisis moeten overheden bezuinigen. Ze zouden ook via fiscale herverdeling (bankentaksen, Tobintaks, FTT, vermogensbelastingen, verhogen vennootschapsbelasting, sluiten belastingparadijzen, afschaffen notionele intrestaftrek, bestrijden fiscale fraude, enz.) heel wat bezuinigingen kunnen ontlopen. Gewoon door de lasten te herschikken en eerlijker te verdelen en de fiscale achterpoortjes te sluiten.

Maar het animo voor een rechtvaardige fiscale herverdeling scoort politiek zeer laag. Indien we niet herverdelen moet men natuurlijk het geld elders gaan zoeken. De inkomstenbelastingen verhogen zonder te herverdelen is politiek niet haalbaar en de BTW verhogen is een rem op de ongebreidelde consumptie die ze blijven propageren.

Maar bij ons zijn er nu partijen die via de “politieke strategie van de fiscale autonomie” en de “regionale responsabilisering” o.a. de vennootschapsbelasting willen verlagen.

Ze beschikken echter op dit ogenblik niet over de cruciale fiscale en parafiscale hefboomen die toelaten het door hen gewenste regionaal fiscaal en economisch beleid te voeren. De regionalisering van de belastingen stuit ook op protest. Niet alleen van de Franstalige linkse partijen, maar ook van de vakbonden. Hun belangrijkste argumenten: fiscale autonomie zal leiden tot meer fiscale concurrentie tussen de regio's, tot fiscale dumping en uiteindelijk tot verarming.

Welke bezuinigingen zijn mogelijk?

1) “Staat ontvetten” blijft politiek populair: we noemen de overheid “bureaucratie” en laten we eens een pak ambtenaren afdanken. Koplopers zijn Griekenland, Groot-Brittannië, Spanje, Nederland, Duitsland, Portugal. Een rondje “ambtenaren bashen” krijgt altijd steun vanuit de media, opiniemakers en vanwege een dolgedraaide publieke opinie die ijverig op zoek gaat in zware economische tijden naar een sociale zondebok. (ideale zondebokken: werklozen, asielzoekers, migranten, ambtenaren). Je schuift al deze sociale groepen onder de noemer “profitariaat” en de rest is bingo. Intussen ontsnapt het grote geld via fiscale constructies langs alle open kieren en spleten en is de bonussencultuur terug maar laten we ons daarover niet druk maken. Dat is gewoon “linkse afgunscultuur”.

Enkele weken geleden deed VOKA, de koepel van de Vlaamse ondernemers, het ideologische speerpunt van de NVA, nog eens een poging: ***"Als we erin slagen om op die manier ons overheidsapparaat op orde te krijgen, heeft iedereen daar baat bij. Het zal ertoe leiden dat meer middelen vrijkomen om de meerkosten van de vergrijzing op te vangen, om te investeren in de economie en om de fiscale lasten voor burgers en ondernemingen te laten dalen", meent Voka's gedelegeerd bestuurder Peter Leyman.(De Tijd)***

De overheidsvakbonden in ons land zijn echter sterk en een regelrechte aanval op de ambtenaren leidt zeker tot sociale onrust.

2) Besparen in de sociale zekerheid: vb. pensioenleeftijd verhogen (Duitsland, Nederland, Griekenland, Groot-Brittannië). Hier weet men zeker dat men een confrontatie met de vakbonden moet aangaan, de strijd rond het sociaal pact staat nog fris in het geheugen gegrift. Het feit dat Sarko de krachtmeting met de sociale revolutie tegen zijn hervormingen gewonnen heeft zal misschien anderen moed geven om in zijn voetsporen te treden.

Maar we kunnen het ook over een andere boeg gooien moet Minister Muyters gedacht hebben met het oog op Allerheiligen.

Het is in dit licht dat we de proefballon die Minister Muyters heeft opgelaten “over private beleggers in overheidsprojecten” moeten situeren.

Muyters wil beleggingen in rusthuizen, scholen en tramlijnen (De Morgen en De Tijd): Als het van Vlaams minister van Begroting Philippe Muyters (N-VA) afhangt, beleggen we straks in een rusthuis, school of tramlijn. In De Tijd stelt hij voor beursgenoteerde obligaties uit te geven om investeringsprojecten met publiek-private samenwerking (pps) te realiseren.

Zulke complexe constructies trekken weinig of geen emotionele rimpels in het sociale en publieke veld en het gaat traag en in gespreide slagorde. De ideale verdeel en heersstrategie. Het is de come-back van een van de belangrijkste neoliberale dogma's (inkrimpen van de overheid en liberaliseren en privatiseren van de publieke sector), maar deze keer niet met een frontale aanval maar via een sluipende manier: de herverkaveling van de publieke ruimte via PPS (Privaat Publieke Samenwerking). Oude wijn in een NVA kleedje.

“Het geld halen waar het zit” of “laat het grote geld niet ontsnappen” wordt door Muyters wel van een speciale lading voorzien.

1. De intrede van private actoren (beleggers) in het publieke domein: de traditionele scheiding tussen publieke en private actoren wordt teniet gedaan. De vraag is: kunnen private beleggers bijdragen aan het hoofddoel van een publieke dienst: diensten verlenen in het algemeen belang? Natuurlijk kunnen ze dat maar ze veranderen wel de krachtsverhouding tussen het publieke en het private. Muyters denkt: laten we eens een samenwerking organiseren (wie kan er tegen samenwerking zijn?) tussen ongelijke partijen: de arme overheid en rijke private beleggers. De winnaar is gekend. Via de introductie van het grote geld in de publieke sector wil Muyters de publieke ruimte uitverkopen aan de VOKA staat.

2. Het introduceren van beleggerscultuur (de winstlogica) in de publieke sector (dienstverlening) via het aandeelhouderskapitalisme. Natuurlijk zijn die beleggers geen schurken maar zij hebben als belangrijkste doel: winstmaximalisatie. Private beleggers investeren vooral binnen de marktlogica: indien de markt geen heil of toekomst ziet in een project wordt er niet in geïnvesteerd: dus publieke diensten worden marktconforme projecten. Natuurlijk zal het ook nog in een “efficiëntiesaus” en “duurzaamheidskleedje” gedompeld worden, kwestie om het verkoperspraatje te populariseren.

De terugtrekkende overheid bewijst na een tijdje aan de burgers dat publieke dienstverlening niet meer mogelijk is zonder de inbreng van private beleggers. Indien de overheid het algemeen belang niet meer kan dienen dan moet de private sector het overnemen. Het einddoel is binnen handbereik: de overheid organiseert de ondernemersstaat en veiligheidsstaat en verkwaanselt alle winstgevendende activiteiten aan de financiële sector.

3. Een terugtrekkende overheid: een van de neoliberale dogma's bij uitstek, laat het algemeen belang aan de markt over. “Responsabilisering”, het nieuwste toverwoordje in de Wetstraat, is het delen van verantwoordelijkheid tussen overheid en burgers (beleggers), tussen ongelijke partijen. Daarna wordt de dienstverlening via regionale en stedelijke autonomie afgewenteld op lokale besturen. Die komen in de toekomst in steeds grotere geldnood om aan de groei van de maatschappelijke vragen te kunnen voldoen en zullen zich dus naar de PPS formules keren, budgettair gedwongen. Je dwingt uw lokale overheden eerst op de knieën en daarna lever je ze uit aan de genade van de markt van private beleggers.

4. Volgens Muyters een “win-win-situatie”: De dienstverlening moet uiteindelijk botsen met het doel van de private beleggers (ofwel worden na een tijd alleen nog dure diensten verleend, ofwel alleen diensten die nog winsten genereren, ofwel nemen de private partijen het volledig over en trekt de overheid zich effectief terug uit bepaalde domeinen). Het is alleszins interessant om de evaluaties te lezen van grote PPS projecten in landen met de meeste ervaring zoals Duitsland, Engeland en Nederland.

5. Het wordt natuurlijk allemaal gepresenteerd als “efficiënt” en “goed bestuur” maar de uitkomst is de privatisering van het algemeen belang, de herverkaveling van de verzorgingsstaat. Het neoliberalisme is terug terwijl de bladeren van de bomen vallen. Omdat Muyters, VOKA en Cie aan de kant van het Vlaamse volk staan natuurlijk. De constructie van de NV Vlaanderen onder NV.A vlag. Wie verliest? Het algemeen belang, jij en ik.

Opinie Attac Vlaanderen,
Eric Goeman, woordvoerder

.